

ὅποια ἢ καθυπὸ ἱστορία παρέρχεται ἀδιαφόρως, ὑπῆρξε τὸ ἔργον πολλῶν κατὰ τὴν μεταβυζαντικὴν περίοδον Ἑλλήνων στιχουργῶν. Τοιοῦτων δευτερευούσης σημασίας ἢ καὶ μᾶλλον ἀσημάντων γεγονότων ἢ ἐξιστόρησις εἶναι τὸ θέμα μερικῶν στιχουργημάτων τοῦ ἐκ Κορίνθου Γεωργίου Αἰτωλοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἐνδιαφέρουσα φιλολογικὴ φυσιογνωμία κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα¹. Τὰ στιχουογήματα ταῦτα τοῦ Γ. Αἰτωλοῦ ἔχουν τὴν μορφήν τῆς ρίμας, ὡς ἀπεκαλοῦντο αἱ ἔμμετροι ἀφηγήσεις λαϊκῶν ποιητῶν, καὶ ὑπὸ τὸν χαρακτηριστικὸν τοῦτον τίτλον διετώθησαν μέχρις ἡμῶν τρεῖς τοιαῦται ἀφηγήσεις. Τὸ περιεχόμενον τῶν δύο ἐξ αὐτῶν δὲν ἐνδιαφέρει βεβαίως τὴν ἱστορίαν ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως· ἀλλ' ἐπειδὴ στρέφονται περὶ τὸ πρόσωπον ἀνδρὸς Ἑλληνας, ὁ ὁποῖος ἐσημείωσεν ἐξαιρετικὴν δρᾶσιν ὑπὸ κοινωνικὴν τοῦλάχιστον ἔποψιν κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα καὶ τὸν ἀπυθανάτισε καὶ ἡ δημοτικὴ ποίησις, εἶναι ἄξιον προσοχῆς τινος. Ὁ Ἑλληνας οὗτος εἶναι ὁ Μιχαὴλ Καντακουζηνός, ὁ γνωστότερος ὑπὸ τὴν ὄνομασίαν Κυρίστης Μιχάλης καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ μνήμη διεσωθῆ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἐπὶ μακρὸν χρόνον διὰ τὴν δαιμονίαν αὐτοῦ δρᾶσιν καὶ τὸν τραγικὸν θάνατόν του. Ὁ Μιχαὴλ οὗτος Καντακουζηνός κατήγετο ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴν βυζαντινὴν οἰκογένειαν. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος ἀναφαίνεται εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὡς ἄρχων πάμπλουτος καὶ ἰσχυρότατος, ἐπιβληθεὶς διὰ τῆς εὐφῆς του καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐπωνόμαζον Σεϊτάνογλου (υἱὸν τοῦ Σατανᾶ). Πλεῖστοι ὄσαι ἱστορίαι ἀληθεῖς ἢ φανταστικαὶ συνοδεύονται μὲ τὴν δρᾶσιν του. Ὑπῆρξε στενὸς φίλος τοῦ Μ. Βεζύρου, μὲ τὸν ὁποῖον διεμεύραζε τὰ κέρδη διαφόρων ἐπιχειρήσεων καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν τούτου ἀνεδίβαζε καὶ κατεδίβαζε πατριάρχας. Τὰ κτήματά του ἐξετείνοντο μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Ἦτον ἀνὴρ ὑπερβολικῶς φιλόδοξος, ἀλαζών, δεσποτικός. Ἐπροστάτευε τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ συχνὰ καὶ τοὺς κατεδίωκεν. Ἡ ὀλη δρᾶσις του κατέληξεν εἰς τὸ ν' ἀποδῆ μισητός καὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ εἰς τοὺς Τούρκους. Τὸ γενικὸν αὐτὸ μῖσος προεκάλεσε τὸν θάνατόν του

1. Περὶ τοῦ καθόλου βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Γεωργίου Αἰτωλοῦ γίνεται ὁ προσήκων λόγος παρὰ τέρῳ εἰς τὸ κεφάλαιον «Ἠθικά καὶ διδακτικὰ ποιήματα».